

Tarisznya

Antóniosz

VIII. levele (aráb):

„Fogadjátok be azt a nagy tüzes Lelket, amelyet én magam is befogadtam! S ha úgy akarjátok magatokba fogadni, hogy bennetek is lakjon, mutassátok ki előbb testi fáradozásotokat, szívetek aláztatát, és emeljétek gondolataitokat éjjel és nappal az ég felé! Kérjétek egyenes szívvel ezt a tüzes Lelket, s akkor majd megadatik nektek. Ne kételkedjétek szívetekben, .. s ne mondogassátok: Ugyan ki kaphatja meg? Nem, gyermekeim, ne engedjétek, hogy ilyen gondolatok lepjék el szíveteket, hanem kérjétek inkább egyenes szívet, s akkor majd elnyeritek.

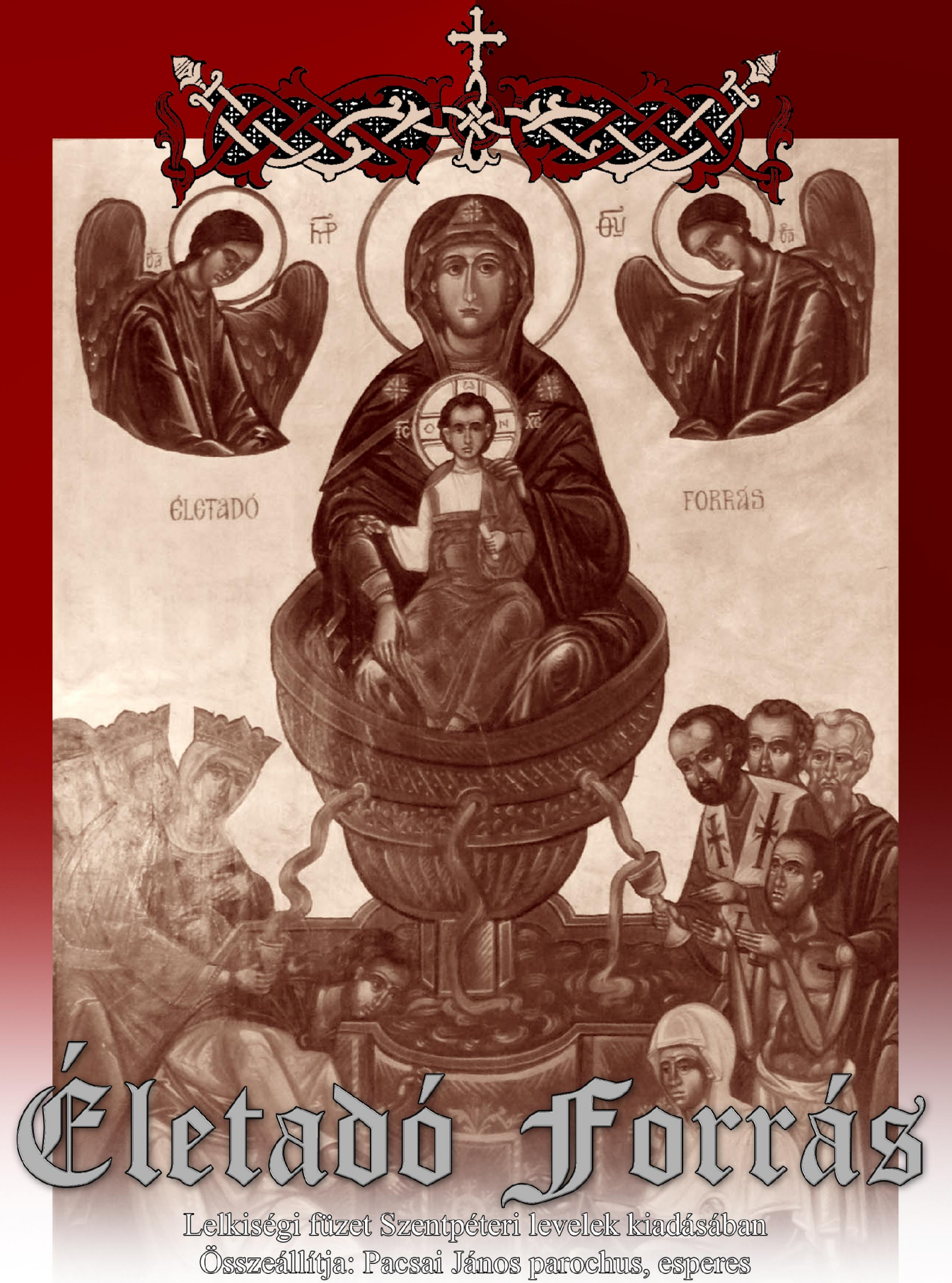
Én is, mint atyátok, részt veszek fáradozásotokban, és imádkozom értetek, hogy befogadjátok Őt, mert tudom, hogy tökéletesek vagytok, és be tudjátok fogadni. Akik ezt a műveltséget szerzik meg maguknak, azoknak nemzedékről nemzedékre megadatik a Lélek. De ismerek olyanokat, akik, miután befogadták Őt, már nem folytatták ezt (az evangélium szerinti önmegtagadást), és a Lélek nem is maradt meg bennük.

Ti pedig, szeretteim, igyekezzetek teljes szívetekkel kitartani az imádságban, s akkor a Lélek megadatik nektek, mert ez a Lélek az egyenes szívekben lakik.

Amikor pedig majd befogadjátok, Ő majd kinyilatkoztat nektek minden fölülről jövő misztériumot, és sok más dolgot is, amelyeket nem tudok kifejezni. Mennyei öröm tölt majd be benneteket éjjel és nappal, s ha még testben jártok is, olyanok lesztek, mintha már az Ő Országában élnétek.”

Pakhómiosz Regula 19.

„Ügyeljünk hát arra, hogy semmiben ne legyünk lusták. Mindenekelőtt pedig teremjünk Istennek gyümölcsöket a Szentlélek gyümölcsei közül! Márpedig a Szentlélek gyümölcseit a megtéréssel szerezheti meg az ember, hogyha bánkódik az elkövetett hanyagságai miatt, istenfélelemmel telik el és hisz abban, hogy a Szentírásban szereplő minden ige megvalósul... ezért hát szeretteim, fogadjuk magunkba az istenfélelmet, óvakodjunk az átok cselekedeteitől, és öltözködünk az áldás tetteibe, hogy biztonságban tudhassuk magunkat a másvilágon mindörökre.”

„Add meg nekem is emberszereteted cseppjét”

Tartalom:

„Add meg nekem is emberszereteted cseppjét”	3
Lázár feltámasztása és a Virágvasárnap	3
Nagyhétfő, kedd szerda a véget állítja elénk.....	4
Nagycsütörtök:	5
Nagypéntek:	6
Nagyszombat:	6
Tarisznya:.....	8
Antóniosz.....	8
Pakhómiosz Regula 19.....	8

Jegyzetek:

Mielőtt éjfélkor belépnénk a feltámadásba addig csak a sírról beszélünk, melyet „lepecsételték és öröket állítottak oda.”A reggeli istentiszteleten a legutolsó pillanatban világosodik meg előttünk ennek a közbeeső napnak az értelme: **Krisztus felkelt a halottak közül.** Ez a nap az emberi helyzetünk igazi képe: Meg kell halnunk, el kell fogadnunk a halált, az elválást, a pusztulást és várjuk a feltámadást. A várakozás a keresztény tapasztalat alapvető lényeges kategóriája. Tudjuk, hogy már közel van a húsvéti öröm, de milyen lassan közeledik, milyen hosszú ez a nap! Vajon a nagyszombat csendje és csodálatos békéje nem evilági életünket jelképezi? Vajon nem töltjük-e mindig ezt az átmeneti napot, várva Krisztus húsvétját, miközben Országának soha nem alkonyodó napjára készülünk?

A nagyhétnek nincs más célja, minthogy részesítsen Krisztus feltámadásának „má”-jában. Lelkiségünkben meg van a kockázat, hogyha a nagyböjt folyamán szívünk szobája megtisztult, megszabadult a benne lakó démontól, aki hét másiknál gonoszabb lelket hozt magával mert az „én” volt fontos és nem Krisztus. A nagyböjti küzdelem alkalmassá tett bennünket arra, hogy elhagyjuk: ami nyomasztó súllyal nehezedik ránk, elhomályosítja hitünket, reményünket és örömlünket. Ami Betániában és rajta túl Jeruzsálem felé vezető úton történik, hirtelen irreálissá teszi a hétköznapi szükségszerűségeit és a valóság ott lesz abban a templomban, melynek az ünneplését vezetem.

Nagypéntek: Nagycsütörtök irányt adó világossága után belépünk nagypéntek sötétségébe, Krisztus szenvedése, halála. Az eltemettetése napjának sötétségébe. Az ókeresztény egyház a kereszt húsvétjának hívta, mert a pászka kezdete, hogy fokozatosan bontakozzon ki ebből nagyszombat békéjén keresztül a feltámadás napjának öröme.

Nagypéntek sötétsége nem pusztán jelképes, bár mindenki észre tudná venni. Saját igaz voltunk, sérthetlenségünk érzésével nézzük gyakran a szertartásaink szomorúságát, pedig a bűn, a rossz napja ez. Arra ösztönöz, hogy érezzük meg a bűn szörnyű valóságát, hogy milyen hatalmat gyakorol ebben a világban. Mert a **bűn, a rossz nem tűnt el.** Amikor Krisztust halálra ítélte ez a világ, önmagát ítélte halálra. Amennyiben elfogadjuk ennek a világnak a szemléletét, bűnét és Istennel elkövetet árulását, annyiban mi is halálra vagyunk ítélve. Üdvözítő halála Krisztus Atyjának adja halálát és nekünk is ezt ajándékozta, mert a halált csak ezzel az eszközzel rombolhatja le, csak így szabadíthatja meg tőle az embereket, legvalóságosabb módon helyettünk hal meg. Magára vállalja az emberi természethez a bűn kapcsolta terhet is. Mivel halála szeretet, együttérzés, együtt szenvedés, így az ítéletet megbocsátássá változtatta át. **Üdvözítő halál, mert halálnak a forrását, magát a rosszat rombolja szét. A rossz, hogy győzzön, meg kell semmisítenie a jót.** A rossz semmit sem tehetett Jézus ellen, nem tudja belevinni Krisztust abba, hogy az igazságnak fogadja el a rosszat. Krisztus csendben halad előre a kereszt és vég felé, ez a diadal, Krisztus győzelme már kezd derengeni: Pilátus felesége, József, jobb lator és a százados. Amikor a halál legnagyobb borzalmát, a teljes magányosságot elfogadva meghal a kereszten. Ez a halál a szeretet és engedelmisség az élet teljessége, mely lerombolja a halált, a rosszat. Ennek a napnak a szertartásai részesévé tesznek ennek a titoknak, az imádságok azt hangsúlyozzák, hogy e világ legnagyobb bünténye, ami Jézussal történt, aminek a másik oldala, hogy szeretetből engedte-áldozta fel magát az emberekért, már a végső győzelmet készíti elő. És amikor az alkonyati istentisztelet végén a sírban fekvő Krisztus képet a templom közepén elhelyezzük, véget ért egy hosszú nap, tudjuk, hogy az üdvösség és megváltás hosszú története a végéhez közeledik. Felbukkan a hetedik nap a nyugalom napja az áldott szombat, Isten napja, hogy vele együtt az életadó sír feltáruljon.

Nagyszombat: Ez a nap, amikor a szomorúság kezd örömmé változni. Az átalakulás napja, amikor a győzelem a „*vereség méhéből*” csirázik. Ez valóságosan **jelenvalóvá válik a jeruzsálemi utrenyében, számunkra is átalakító jelenné válik.**

A nagyszombat reggel úgy kezdődik, mint egy halál feletti siratás, megtömjénezzük a templo mot és Urunk sírja előtt állunk és 118. zsoltárt énekeljük speciális versekkel. Ezek kifejezik megdöbbenésünket, amit az egész teremtés érez Jézus halála láttán. Majd egy új téma tűnik fel és bontakozik ki. „*Boldogok kiknek útjuk feddhetetlen, kik az Úr törvényében járnak.*” Tartalma nem temetési jellegű, hanem legtisztább módon fejezi ki Isten törvénye utáni szeretetet, melyet emberi életet óvó isteni gondviselés iránt érzünk. **Az isteni törvény megőrzi az életet.** Krisztus halála igazolja, hogy aki szereti Isten akaratát, szeret engedelmeskedni az Atyának, az Jézus útján halad. Az átalakulásunk kezdete a végsőkig kitartó engedelmisség. A diadal megkezdődik az engedelmisségben.

Az egész világ kozmikus temetővé esik szét, kétségbeesésbe taszítva az embereket. Ezért a halál az utolsó ellenség, melyre a megtestesülés célja irányul. A halállal való találkozás jelenti Krisztus „*óráját*”. **Lényeges volt, hogy a halált ne csak az Isten rombolja szét, hanem az ember győzze le és semmisítse meg magában az emberi természetben.** Így zúzódik szét a halálnak, mint a bűn zsoldjának erkölcsi gyökere.

Az alvilágban való leszállás azt jelenti, hogy mindenkinek élete találkozik mindenkinek halálával. „*Az angyalok gyülekezete elámult, látván téged üdvözítőnk a holtak közé számíttatol, s hogy a halál erejét megtörted ...*” Ettől kezdve a húsvéti öröm ragyogja be az utrenyét.

„**Add meg nekem is emberszereteted cseppjét**”^[1]

„*A lelki haszonnal teljes nagyböjtöt bevégezvén, kérjük Emberszerető, hogy megláthassuk szenvedéseid szent hetét is.*” Ezekkel a szavakkal fejeződik be a nagyböjt, melyet a virágvasárnapot megelőző hét péntekének vecsernyéjén éneklünk. Hozzálátunk, hogy mint minden évben Krisztus szenvedéseit, halálát és feltámadását megünnepeljük és azokról emlékezzünk.

Lázár feltámasztása és a Virágvasárnap eseményei átvezetnek bennünket a nagyböjtből a nagyhétbe. A fény és az öröm nemcsak ennek a nagyhétnek a végén ragyog, hanem már az elején átragyogja az éjszakai sötétséget. A két nap fő témája: hamarosan bekövetkező győzelem az alvilág felett. Lázár feltámasztásával, már „*remegni kezd a halál*” Ez adja meg az előttünk lévő hét kulcsát. Az ókeresztény egyházban Lázár szombatja a Húsvét hírüladása volt. Nagyon jelentős az Egyház hagyományának szempontjából, hogy a IV. századtól kezdve a nagyszombati virasztás és ünneplésből fokozatosan különböző szertartások alakultak ki, amelyeknek az volt a végső célja, hogy a nagyhét folyamán megemlékezzünk a megváltó dráma különböző eseményeiről. Ez a fejlődés azonban, anélkül történt, hogy túl nagy figyelmet fordítottak volna a történelmi részletekre. A lényeg mindig a szenvedés és a feltámadás között fennálló kapcsolat volt. Az egyház megőrizte a titok egyensúlyát és a szertartások eszerint alakultak. **A VII. és VIII században az egyházatyák teológiai vizsgálódását istentiszteletekre fordították le.** Azóta ez táplálja a vallásos lelkiületünket és a sztihirák és más énekeink semmit sem veszítettek a tanbéli tömörségükből és nekünk feladatunk ezeket kibontanunk a korunk nyelvén.

Jézus Krisztus Jeruzsálemben tart és útba esik Bethánia, egyébként is keresztül kell mennie rajta. Először értsük meg jól, hogy Lázár Jézus barátja, mindannyiunkat megszemélyesít, hogy Bethánia, az egész világmindenségnek jelképe. Minden ember meghívást kapott az isteni barátságra. „*amint odaért barátjának sírjához sírt...(Jn11,35)* Miért sír, ha tudja egy pillanat múlva életre kelti? Az Emberistent látjuk sírni, mert isteni könnyek ezek, látja a halál diadalát és az Isten kezéből kikerült ember pusztulását. Jézust követve mi is belépünk abba az órába, s láthatjuk, hogy Jézusnak azért van hatalma, hogy életre hívja Lázárt mert sírt, szerette barátját. Nem isteni hatalmát fitogtatja, hanem a szeretet erejével, maga erővé válik a szeretet, mert Isten a szeretet. A szeretet sír a sír felett. A szeretet az, aki visszaadja az életnek.

„*Krisztus mindnyájunk öröm, az igazság és a világosság, az élet és a világ feltámadása jóindulattal megjelent a földön, és a föltámadás mintája lett, hogy mindenkinek isteni bűnbocsánatot ajándékozzon.*” /Lázár szombat –konták, 596.o./

A virágvasárnap folytatódik ez a gondolat: diadal és győzelem. A szombat megmutatja az ellenséget, a vasárnap hírül adja a győzelmet. Íme a király belép a szent városba. Beteljesül minden jóvendülés, mert bevezeti Országát.

Amikor mi is hozsannát kiáltunk, éneklünk, nekünk ma mit jelent? Krisztus a mi Urunk és Királyunk. Keresztelkedésünkkel ennek az országnak lettünk a polgárai és hűségünket mindenk fölé helyezzük. Jeruzsálemben felavatott Ország, olyan egyetemes ország, amely magába foglal minden embert és az egész teremtést. Ez Jézus órája: Az óra melyben Isten összes ígérését beteljesíti. Ettől az órától fogva az Ország nyilvánvalóvá válik a világ számára.

Amikor átnyújtjuk a barkaágot a híveinknek, megújítják királyuknak tett esküjüket és megvalljuk, hogy életünkben és világunkban minden Krisztusé. Mi ezzel a cselekedetünkkel kinyilvánítjuk, hogy az egyház egyetemesen és tökéletesen felelős az emberiségért, történelemért és azt állítjuk küldetése egyetemes. Mégis mi tudjuk a golyót, a kereszt a sír felé közeledik és kezünkben szorongatott palmaágak kifejezik

1. *A nagyhét szertartásainak imádságai és lelkisége*

Tudatában vagyok, hogy az előadásban elhangzott szavak képtelenek azt az eleven hagyományból táplálkozó lelkiséget visszaadni, amit mindnyájan átélünk a következő napokban, de azért nagyszerű kihívásnak találtam, hogy kiváló teológusok gondolatainak segítségével megpróbálkozzam megfogalmazni az előttünk álló időszakot.

készek vagyunk, hogy kövessük ezt a királyi utat, mert felismerjük egyetlen út ez, amely Isten Országába vezet A liturgikus ünnepléssel elindulunk ezen az úton. Az egész liturgia értelme és ereje azonban éppen az, hogy az emlékezést valósággá alakítja át. Ha valóban nem határozzuk el, hogy az Országát tesszük életünk törvényévé, hiába ünneplünk, üresek semmit sem jelentenek azok az ágak, amiket a templomból viszünk haza.

Nagyhétfő, kedd szerda a véget állítja elénk.

Amikor véget ér a húsvéti vendégség, akkor visszaáll az élet a régi- normális kerékvágásba. De felfogjuk-e nagyhéten, hogy többé nincs normális kerékvágás, amióta Jézus „*szomorú volt mindhalálig*” és meghalt a kereszten. Bizony a normális emberek kiáltják: feszítsd meg, a normális emberek köpködték le, és szegeztek keresztre. Normális világ jobban szerette a sötétséget, mint a világosságot. Jézus halála visszavonhatatlanul elítélte a normális életet. „*Most itt van az ítélet a világ fölött*” (Jn12,31) Jézus húsvétja azt jelenti, végét járja ez a világ. A végidőkben élünk. Nekünk nyújtott esemény, mely feltárja magát, hogy időnk és életünk a végét járja és **Krisztusban új életet kezdhetünk.**

A nagy hét első három napjának pont az a szerepe, hogy szembesítsen az élet végső értelmével és felkészítsen, hogy teljes mélységében megértsük azt. Ezt hangsúlyozza a három nap közös tropárjának dallama és mondanivalója együtt hat a lélekre: „*Íme a Völegény jön éjjelkor és boldog a szolga kit virrasztva és ámdé méltatlan, akit lustálkodva talál. Vigyázz ó én lelkem, és sok álommal ne terheld magad, nehogy a halálra adatván a mennyországból kivetessél, hanem serkenj fel kiáltván: Szent, szent, szent vagy Isten, az Istenszülő kedvéért könyörülj rajtunk!*” /622.o./

Tudjuk, hogy mélységesen mi is ehhez a világhoz tartozunk még, de láttuk a világosságot, megismerjük Krisztust, hallottuk a benne megvalósuló örömről és békéről beszélni, s mégis szolgátságban tart ez a világ.

Ez a gyengeségünk, hányszor áruljuk el, vagy tagadjuk meg Őt. Ugyanez a gondolat bontakozik a három nap evangéliumi olvasmányában. Minden gondolat Jézus utolsó órájához a véghez vezet. Amikor az Egyház Jézus életének eseményeire emlékezik nagyon gyakran a jelenbe helyezi a múltat. Az emlékezés kettős természetű képesség. Mi megemlékezünk róla, és ő itt van. „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.*” A liturgikus ma, ami hatalmat gyakorol az idő és összetörtsége felett. Az Egyház mindenekelőtt annak az emlékezésnek az ajándéka és képessége, ami a múlt tényeit örök jelentőségű eseményekké alakítja át. **Értünk és velünk történik mindez ma.**

Hétfő reggel: az elszáradt fügefa, arra teremtett, hogy gyümölcsözzön és hibásan válaszolt Istennek. Az előszenteltek liturgiája Jézus nagy eszkatológikus beszéde a vég jeleinek meghirdetése.

Kedd reggel: A képmutató vallásosság elítélése, akik „*bezárják a mennyek Országát az emberek előtt*” Előszenteltek liturgiája: A végről szóló példabeszéd öt szüz, akiknek van elég olajuk, hogy belépjenek az Országba és a tíz talentum summája: „*Legyetek készen, mert így jön el az Emberfia abban az órában, amikor nem is gondoljátok*” Végül az utolsó ítélet képe: Mindnyájan felelősek vagyunk Isten Országának egy kis darabjéért, mert Krisztus szeretetének ajándéka felelőssé tesz érte. Elfogadjuk-e ezt a felelősséget vagy nem? Erről ítélnék majd bennünket- „*mert valahányszor ezt tettétek egyik legkisebb testvéremmel, velem tettétek!*”

Szerda reggel: Krisztus visszautasítása tárul elénk és egyre nő a feszültség, a konfliktus nő és jön a végső figyelmeztetés: „*Most van Ítélet a világ fölött...aki elvet engem és nem fogadja be az én ígéimet, van annak bírója: a tőlem hirdetett tanítás ítéli majd az utolsó napon.*” Előszenteltek liturgiáján az asszony, aki a drága kenetet öntött Jézusra. Összetöri az alabástrom edényt és a jó illat eláraszt mindent. Annak szeretetnek és bűnbánatnak a képe, amely egyedül egyesít Krisztussal. Ezeket kommentálják a sztihirák, triódionok, kánonok, hiszen

ezek az imádságok elmélkedések az evangélium ígéről. S egyre erősebben buzdítanak a dallamok: hogy közeledi a vég és ítélet, készülj fel! „*Jertek tehát, menjünk fel, mi is Ővele, megtisztult elménkkel,*” /Hétfő reggel istentisztelet 626.o./

A nagy hét elején két könyvet olvasunk a **Kivonulás és Jób könyvét;** Kivonulás könyve elmondja nekünk, hogyan menekült ki Izrael a szolgaságból, ami előkészít arra, hogy Jézus húsvétjának az értelme, hogy Krisztus kivonult az Atyához. Jób fájdalmak embere, Krisztus ószövetségi ikonja, mely Krisztus szenvedésének, engedelmségének nagy titkát hirdeti. A liturgikus szerkezete a három napnak még nagybőjti stílusú, hogy vegyük észre még, bűnbánat idejében vagyunk, mert csak a bűnbánat részesítheti Krisztus húsvétjában. Amikor nagyszerdán utoljára olvassuk szent Efrém imáját, ekkor vége az előkészületnek, az Úr az utolsó vacsorára hív minket.

Nagycsütörtök: Két esemény kapcsolódik össze a liturgiában az utolsó vacsora és Júdás árulása. Isten emberek iránti szeretetének végső kinyilatkoztatása történik ezen a napon. Júdás árulása megmutatja, hogy a bűn, a halál az önpusztítás is a szeretetből ered, eltorzult szeretetből, amely elfordul attól, amit valóban érdemes szeretni.

Ennek az egyedülálló napnak a titka: fény és sötétség, öröm és fájdalom, melyek egyszerre itatják át a liturgiát, melyek a végső döntésünkre állít be, melytől mindannyiunk örök sorsa függ. Az utolsó vacsorában meg kell látnunk az isteni szeretet áramlásának beteljesedését, mely a világ teremtésével kezdődött és most éri el teljességét Krisztus halálában és feltámadásában. „*Isten a szeretet*” A szeretet első ajándéka az élet volt. Az embernek ahhoz, hogy éljen közösségben kell lenni. Az ember az Istentől kapja a táplálékot, mint a teremtett világ élmei, mint amit testévé és vérévé alakított át, s így az egész világot felajánlja az Atyának és így bekapcsol bennünket az Istenben és Istennel együtt zajló életté alakítja át életünket. **Isten szeretete ad életet az embernek.** A bűn megszakítja ezt a szeretet áramlatot. Krisztusban újra visszakapcsolódhatunk, helyre állítja az életet, mint eucharisziát és közösséget „*Vegyétek és egyétek.. Igyatok ebből..*” mert Isten az ember élete, mert a táplálkozás az ember életét jelenti.

„*Ha megbocsátjátok az embereknek, amit vétettek ellenetek, mennyei atyátok is megbocsát nektek.*” A bűn győzelme a világ felett a megosztottság, az ellentétek, az elkülönülés, a gyűlölet. Az első rés, amit Bűn bástyáján ütünk, amivel a bűn ördögi körét meg lehet szakítani, az a megbocsátás, a közösségvállalás, a szeretethez való visszatérés. A megbocsátás annyit jelent, hogy ellenségem és közém magának Istennek sugárzó megbocsátását helyezem. A megbocsátás annyit jelent, hogy kiszabadulunk abból a kétségbeesésből ahová emberi kapcsolataink torkollanak. A megbocsátás valóban Isten Országán felé nyitó rés ebben a bűnös és bukott világban.

A legnagyobb szeretet órája a legnagyobb árulása is. Júdás elhagyja a felső termet, „*Éjszaka volt*” Miért megy el? Kínzó kérdésként merülhet fel bennünk? Vajon válaszolok-e Krisztus szeretetére? Elfogadom-e hogy ő legyen életem? Vagy csak valamilyen pótlék, adalék az életemhez, hogy jobban menjen? Vagy pedig talán Júdások vagyunk a sötét éjszakában, akiknek a pénz az elferdült szeretet jelképe, a pusztító szenvedély, mely mindent szétver és halálba taszít? Az evangéliumi olvasmány a négy evangéliumból van összeválogatva és elbeszéli nekünk az utolsó vacsora, Júdás árulása és Jézus letartóztatását a getszemáni kertben.

A székesegyházakban kapcsolódik a Szent Bazil Liturgiához a lábmosás szertartása, a püspök megmossa tizenkét pap lábát, emlékeztetve mindenkit, hogy az egyházban Krisztus szeretete az élet alapja és az egyházban minden kapcsolat modellje. A szent krizma szentelése pedig azt jelenti, hogy Krisztus szeretete ajándék, amelyet a Szentlélektől az egyházba lépésünk napján kapunk. „*Midőn a dicső tanítványok a vacsorai lábmosásnál megvilágosítottak, akkor a gonoszlelkű Júdás, a pénzvágtyól elvakítatva... Kerüld a telhetetlenséget, mely a tanítómesterének ilyet mer tenni. Mindenkihez jóságos Urunk, dicsőség néked!*” /tropár 658.o./